

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
96-02-0620	09-01-2017

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
СПЕЦИАЛИЗИРАН НАКАЗАТЕЛЕН СЪД

СПЕЦИАЛИЗИРАН НАКАЗАТЕЛЕН СЪД

София, ул. Черковна 90

Изм. № 52
09.01.2017 г.

ДО
СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ
НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Към Ваш № 11-06-1606/18.11.2016 год.
и № 96-02-062/18.11.2016 год.!

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,

Приложени, изпращаме Ви отговори от Георги Василев Ушев – и.ф. административен ръководител на Специализирания наказателен съд на въпросите на Българския институт за правни инициативи във връзка с кандидатурата му за втори ръководен мандат на Специализирания наказателен съд.

Приложение: съгласно текста.

София, 09.01.2017 год.

ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СПЕЦИАЛИЗИРАН НАКАЗАТЕЛЕН СЪД:

МАРИЕТА НЕДЕЛЧЕВА

ОТГОВОРИ

от Георги Василев Ушев – и.ф. административен ръководител на СПЕЦИАЛИЗИРАН НАКАЗАТЕЛЕН СЪД на въпросите на БЪЛГАРСКИ ИНСТИТУТ ЗА ПРАВНИ ИНИЦИАТИВИ във връзка с кандидатурата за втори ръководен мандат на СНС

1. Във Вашата концепция отбелязвате, че специализираните институции са проходили с големи обществени очаквания и същевременно с недоверие към тях. Според Вас, как се комуникира образът на специализираните институции сред общественост и медии. Считате ли, че същият е представян и възприеман обективно във времето?

Що се касае до пряката ни работа – делата, които разглеждаме, движението им и постановените по тях съдебни актове – до момента поне, тя е била отразявана обективно от медиите. Твърдя, че СНС се стреми да води адекватна медийна политика и успешно си сътрудничи с представителите на журналистическата гилдия, които се интересуват и огласяват разглежданите при нас дела. Те всякога са били допускани до съдебните заседания (извън случаите на ограниченията по закон), за което в съда има създадена добра организация, била им е осигурявана необходимата информация и са били канени да присъстват на традиционните ежегодни пресконференции, по повод годишните отчетни доклади. Що се касае обаче, до образът на специализираните институции като цяло (сред които институции попада и СНС), представянето му сред общественото не е еднозначно и по мое мнение, зависи от конкретните медии, които го интерпретират.

2. Какво е мнението Ви за настоящите Правила за избор на административни ръководители на органите на съдебната власт по чл.167, ал.1, т. 2 - 4 от ЗСВ (приети с решение на Съдийска колегия на ВСС по протокол № 19/11.10.2016 г.). Считате ли, че допринасят ефективно за взимането на мотивирани и отчетни решения от страна на членовете на ВСС?

Изготвянето на настоящите правила за избор на административни ръководители, неминуемо бе обусловено и се наложи, в резултат на някоя от съществените промени в ЗСВ през 2016 г., като разделението на ВСС на колегии (произтичащо от изменението на Конституцията от края на 2015 г.), въвеждането на т.нар. „съдийско самоуправление“, създаването на

постоянни Комисии по атестирането и конкурсите, и разширяването на кръга от организации, имащи право да дават становища, и да поставят въпроси към кандидатите за ръководни постове в съдебната власт. А иначе, досежно начина на провеждане на самия избор, значими различия с предходните правила, няма. В сега действащите правила, най-ефективен принос, за вземането на мотивирани и отчетни решения от членовете на съвета, за мен, е допускането на общите събрания до изборната процедура, чрез осигурената им възможност, както да правят предложения за административни ръководители, така и да изслушват кандидатите и по своя преценка да изразяват становището си за тях. След като ще се решава въпросът за ръководенето на даден орган, познаването от страна на членовете на ВСС на атмосферата в този орган, на проблемите му и на нагласите на магистратския му състав към кандидатите, е особено важно.

3. Според Вас, необходими ли са промени в така определената нормативна компетентност на СНС съгл. чл. 411а НПК?

С измененията в чл.411а НПК от 2015 г. (ДВ бр.42/2015 г.), преобладаващата част от престъпните състави, които неудачно бяха включени в предметната ни компетентност, без да имат връзка с организираната престъпност, отпаднаха. За сметка на тях, ни се възложиха деянията по Глава I от Особената част на НК (в т.ч. тероризмът). Но нормата на чл.411а НПК все още се нуждае от прецизиране, като от компетентността ни, трябва да се елиминират и престъпленията по чл.354б, ал.2 – 4 НК, за които също не съществува логика да се разглеждат от СНС.

Освен това, специализираните институции у нас се занимават с венчки престъпни сдружения, отговарящи на формалните характеристики за ОПГ по чл.93, т.20 от НПК, независимо дали става дума за трима наркозависими познати от някой столичен квартал, които са продавали в района си през ограничен период, ограничено количество наркотици или за крупни групировки, поставили си за цел и реализиращи мащабна, а често и твърде разнородна престъпна дейност. Законната дефиниция на ОПГ не прави отлика на групите от гледна точка на обществената опасност. Същевременно има и случаи, при които, заради едва доловимата граница между обикновеното съучастие и участието в ОПГ, разследването им се прехвърля на специализираните институции. Така на практика, нашият ресурс, за съжаление продължава да се разходва в дела, които макар и да са от категорията на „по-бързо ликвидните“ (респ. увеличаващи статистическите показатели) и макар формално да отговарят на предметния критерий по чл.321 НК, стоят извън генералната идея за функциите и предназначението на специализираните съдилища и прокуратури. Навярно ще прозвучи твърде революционно, защото в този аспект българското

наказателно правораздаване няма традиции, но за мен е удачно да се създаде процесуален механизъм, позволяващ на специализираната прокуратура да подбира случаите, при които да образува и разследва дела за ОПГ, като онези, без каквато и да е фактическа и правна сложност, да пренасочва към общите прокуратури, съобразно правилата на местната и родовата подсъдност.

4. В СНС делата се разглеждат в състав от съдия и двама съдебни заседатели, освен ако в закон е предвидено друго. Смятате ли, че за съдебните заседатели в СНС са необходими допълнителни изисквания за избирането им и/или специализирано обучение?

За избирането на съдебните заседатели – не. Намирам, че изискванията на ЗСВ към избора им, са достатъчни. За обучение обаче, може да се помисли, защото такова би било подходящо. Не е нужно, то да е дълбоко теоретично или със затормозяваща продължителност, а в рамките на едно, максимум две кратки занятия, на заседателите да се разясни каква е компетентността на съда, спецификите на делата, обстоятелството, че при повечето от тях доказателствата се събират чрез експлоатиране на СРС, както и чрез технологичните възможности на телефонната и видеоконференцията, да им се разясни какво представляват специалните разузнавателни средства, как практически се осъществява приобщаването на данните от тези доказателствени източници (например как се извършва разпит на свидетел с тайна самоличност или на служител под прикритие от съда), да им се разясни спецификата на заседанията, които заради големия брой участници и обема на предстоящите за извършване съдебно-следствени действия, може да траят доста продължително, да изискват присъствието им в поредица от заседателни дни и пр. Т.е., да бъдат подготвени заседателите ни за естеството на бъдещата ни съвместна дейност като съд и общественост и за очакваното от тях изключително отговорно отношение към ангажимента, който са поели.

5. В Доклада по мненията за техническа помощ на прокуратурата е споделена следната препоръка: „Изразените пред екипа становищата във връзка с разглеждането на дела за корупция в Софийски градски съд, както и неразрешени оплаквания относно други практики в този съд, ни карат да се запитаме дали Софийски градски съд е най-подходящият орган за разглеждане на делата относно корупция по най-високите етажи на властта на национално равнище. Считаме, че е налице аргумент за прехвърляне на тази работата на специализирания наказателен съд, където се наблюдава по-конструктивно взаимодействие между прокуратури и съдии и по-малко формализъм. Би било необходимо обаче да се използва същият специализиран персонал за борба с корупцията,

който понастоящем работи в звеното към Софийска градски прокуратура, тъй като не би било от полза да се изградят нови звена всеки две години.”¹ Какво е Вашето становище по тази препоръка?

Най-точен коментар по препоръката, биха могли да направят нейните автори, които, за да я дадат, предполагам, са имали поглед за цитираното взаимодействие, отразявайки своята съпоставка. Откъснал съм се от работата в СГС вече повече от пет години, не познавам обективното състояние на отношенията между съд и прокуратура там, поради което няма как да изразя становище по повод изложеното в Доклада сравнение. А мнението ми по „*прехвърлянето на делата за корупция по най-високите етажи на властта*“ на СНС, съм го обявил публично още когато ми бе поискано от Министъра на правосъдието, на заседанието на Съвета по реформата през есента на миналата година, на което се разискваше проектът на МП за изменение и допълнение на НПК. Обявявал съм го и при журналистически питания и продължавам да го поддържам. Дали ще се промени подсъдността на тази категория дела, е държавническа воля, чието проявление зависи от изпълнителната и от законодателната власт. Решението на този въпрос трябва да бъде добре обмислено и оценено в перспектива. Според мен е наложително внимателно да се прецени удачно ли е да се възлага подсъдността на много широк кръг от престъпления за широк кръг от субекти на един съд. Съдът ни не е обезпечен кадрово и с материална база да поеме тези дела. Ако същите се прехвърлят във вида, в който предвиждаше проектът, без съответната ни обезпеченост, това ще доведе до блокиране на нашата дейност.

След като се касае за подсъдност, която зависи от субектите на престъпленията, тя се явява специална, независимо на кой съд е възложена. За мен е много по-приемлив вариантът да се помисли за редакция на сега действащата норма на чл.35, ал.3 НПК, защото не за всички престъпления от общ характер, извършени от лица с имунитет или членове на МС, е оправдано делата да се разглеждат от СГС. Да речем хулиганство или средна телесна повреда, извършена от министър, от депутат или кандидат за депутат, кандидат за общински съветник или от кандидат за кмет (последните също се третират в практиката на ВКС за лица с имунитет, независимо от ограничения му характер), не виждам каква е пречката, подобни дела да се разглеждат от общите съдилища по местонавършване на престъплението. Едва след такава редакция, ако държавническата воля цели засилване на борбата с корупцията по т.нар. „високи етажи на властта“, специална подсъдност би било резонно да се въведе – без значение на кой

съд ще бъде възложена, но при внимателна преценка за кои субекти и за кои строго лимитирани корупционни престъпления.

6. В какво конкретно се изразява постигнатото „по-конструктивно взаимодействие“ между прокурори и съдии, констатирано в препоръката?

Взаимодействието между специализираните съд и прокуратура, действително е конструктивно, а дали е „по-конструктивно“ от онова в други органи на съдебната власт, вече отговорих – аз сравнение не мога да направя. Радвам се, че такова взаимодействие успяхме да постигнем в организационен план и че се стремим да постигнем и във връзка с изграждането на единни практики по делата по чисто принципни правни проблеми. Правосъдието трябва да е предвидимо за гражданите, за да създава усещането за справедливост. Една и съща фактическа ситуация, не бива да се третира като различно по вид престъпление от отделните магистрати, както и една и съща процесуална ситуация, не бива да се счита за изрядна от един магистрат, и като съществено нарушаваща правата на страните – от друг. Такива явления неизбежно ще съществуват в правото, но трябва да бъдат ограничавани. При нас има редица принципни въпроси от правен характер, по които утвърдена съдебна практика липсва или ако има, е съвсем оскъдна (например за тероризма, но и по други въпроси) и ние тепърва градим практика по тях, която е добре да бъде единна. Отделно, сериозен наш приоритет – на всички специализирани институции, бе редуциране броя на върнатите дела. Проведоха се няколко последователни съвместни семинара с участието на съдии и прокурори и от четирите специализирани институции, на които бяха представени подробни анализи на отменените прокурорски и съдийски актове на посоченото основание, с разискване на нарушенията и наблягане на типичните и повтаряемите. Като резултат, броят на отменените и върнати дела бележи тенденция към намаляване. Провеждат се и съвместни обучения на материалноправна тематика, относима към разглежданите от нас дела. Държа да изтъкна, че както съдиите, така и прокурорите, не хранят илюзии за себе си, че са правни корифеи, не се конфронтират или дистанцират, а участват активно и с голям интерес в такива общи дейности, защото имат съзнанието за тяхната полезност, с оглед качеството на работата. В организационен план, СНС има добро взаимодействие и с адвокатурата, като лично аз съм чувал множество положителни оценки от колеги адвокати за организацията на съдебните заседания, за сročните произнасяния, за акуратното деловодно обслужване, за достъпът до информация по делата и улесненото набавяне на необходимите извлечения. Всичко това, разбира се, няма нищо общо с поведението на съдиите по делата, където всички страни се третират равноправно.

7. На база успешните международни модели, с които сте имал възможност да се запознаете и проучите, как се позиционира СНС по отношение на ефективност?

Ефективността навсякъде зависи основно от делата, които се възлагат на дадени органи и от способността им да ги разследват и решават. Когато става дума за много големи и тежки процеси, няма как да се очаква, присъдите по тях да бъдат произнесени светкавично. Това е първото, което успешните международни модели отчитат и с което се съобразяват. Второто, при тези модели, съществува различно виждане за стандартите, на които трябва да отговарят обвинението и присъдата, те не познават формализма на българския НПК и разполагат със сериозни рестриктивни механизми срещу шиканиране на процеса, които се прилагат реално и то от всички в съответната държава, от които зависи приложението им. Т.е., устроени са по начин, гарантиращ постигане на бързина. И трето, при тях изключително добре е обезпечено досъдебното разследване, когато се събират доказателства по т.нар. „горещи следи“ и се набавя основната част от доказателствения материал. То се върши от специално подготвени и материално подсигурени служби, най-често полицейски, за които легално са предвидени и допълнителни поощрения при перфектно изпълнение на задълженията им. При тези модели няма и непрекъснати полицейски реорганизации и периоди, в които делата да „стоят на трупчета“ заради смени на разследващите органи. У нас, картината е твърде различна и вместо да стимулира дейността на съдилищата, тя я обременява. В СНС затрудненията са дори по-силно изразени, заради естеството на делата, повечето от които са с множество участници, в т.ч. множество подсъдимни. Независимо от затрудненията обаче, смятам, че в обстановката, в която сме поставени, ние като съдии се справяме и можем да се справяме не по-зле от чуждестранните ни колеги. Стараем се да си вършим работата качествено и в срок, а за мен това е ефективност. Дали от нашите усилия ще произтече очакваният от обществото ни по-глобален резултат за ограничаване на организираната престъпност, зависи от всички органи, които са създадени, за да я разкриват и да ѝ противодействат, а също и от Държавата ни, която трябва да осигурява необходимите спомагачи и насърчаващи условия.

8. Как възприемате идеята за създаване на още специализирани съдилища – съдилища за разглеждане на трудови дела и съдилища за разглеждане на прояви на детска престъпност? Идеята е споделена в книгата на Проф. д-р Пенчо Пенев „Съдебната власт в България 1989 – 2014 г. Проблеми на съвременния дискурс“, изд. Сиби, 2014.

Без да съм специалист по гражданско право, ще отговоря, че не възприемам идеята за трудови съдилища. Но идеята за детско правосъдие и

отделно обособяване на институции, които да се занимават с него, е реализирана и функционира успешно в различни варианти, както в страни от ЕС с континентална правна система (прим. Франция, Италия), така и в други държави (Великобритания, Канада). Ако то бъде устроено така, че да обхване възможно повече аспекти на детското девиантно поведение, т.е. не само престъпленията на непълнолетните, но и противоправните им деяния, които не са престъпления, а също и противоправните деяния на малолетните, реализирането на гражданската отговорност на родителите и обезщетяването на потърпевшите, съществуването на детски съдилища, отделно от общите, с работещи в тях магистрати със специална подготовка, би било разумно и оправдано.

06.01.2017 г.

С уважение;

/Георги Ушев/